

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE Z UWZGLĘDNIENIEM OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE ŁODYGOWICE

NA LATA 2011-2015

I Podstawa prawna

1. Ustawa z dnia 29-07-2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 26-10-1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.).
4. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59 z późn. zm.).
5. Kodeks karny (Dz. U. z 1997r. Nr 88, poz. 553; Nr 128, poz. 840 z późn. zm.).

II Charakterystyka przemocy w rodzinie

Przemocą w rodzinie określane jest „każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolności, powodujące cierpienie i szkody” [Nowakowska, 2008, s. 21]. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami i dziećmi, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku występowania przemocy rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrz rodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi to do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw [Sasal, 2005, s. 16–19].

Wokół przemocy narosło wiele mitów i stereotypowych form myślenia. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie

się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu [Tomaszewska, 2007, s. 36–37].

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, pozostawiającym trwałe ślady w psychice człowieka. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Możemy wyróżnić następujące rodzaje przemocy:

1. Przemoc fizyczna – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.
2. Przemoc seksualna – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.
3. Przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu.
4. Przemoc ekonomiczna – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.
5. Zaniedbanie – to ciągle niezaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc w rodzinie jest problemem, który dotyka ludzi niezależnie od miejsca zamieszkania i statusu społecznego. Istotne jest przez to dążenie do wypracowania uniwersalnego standardu wsparcia osób doświadczających przemocy (dzieci, dorosłych, osób starszych) adekwatnego do warunków zmieniającej się rzeczywistości społecznej.

Przemoc w rodzinie, a w szczególności krzywdzenie dzieci, stanowi poważny problem społeczny, wobec którego oczekuje się tworzenia specjalistycznej sieci wsparcia, realizowanej przez profesjonalistów: pracowników socjalnych, pedagogów, psychologów, kuratorów, policjantów, lekarzy i innych, w ramach współpracy międzyinstytucjonalnej.

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie.

Program Przeciwdziałania Przemocy Gminy Łodygowice ma charakter długofalowy. Działania Programu obejmują lata 2011–2015. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulegać zmianom i będzie to wynikiem monitoringu i ewaluacji.

III Analiza problemów społecznych na terenie Gminy Łodygowice

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie Łodygowice z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie.

Łodygowice są gminą wiejską liczącą 13810 mieszkańców: 7059 kobiet i 6751 mężczyzn. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu dotyczących kobiet i mężczyzn zarejestrowanych jako osoby bezrobotne z terenu gminy Łodygowice wynosi 412 mieszkańców (stan na dzień 30.09.2010).

Dostępne dane liczbowe na temat zjawiska przemocy w rodzinie

Statystyki	Ilość osób dotkniętych przemocą	w tym kobiet	w tym dzieci:	w tym mężczyzn:
GOPS	2	1	do lat 13 1 od lat 13-18 0	0
Komisariat Policji	72	33	do lat 13 15 od lat 13-18 12	7

Pracownicy socjalni dostrzegają zjawisko występowania przemocy, jednak często jest ona zatajana przez klientów lub bagatelizowana, a rodziny dotknięte tym problemem są bardzo niechętne do rozpoczęcia procedury "Niebieskiej Karty". Dominującą formą przemocy w gminie Łodygowice była przemoc psychiczna, która występowała w połączeniu z przemocą fizyczną, ekonomiczną oraz seksualną. Przyczyną przemocy było nadużywanie alkoholu lub alkoholizm sprawcy. Alkohol sprawia, że człowiek przestaje w pełni panować nad swoim zachowaniem. Staje się odważniejszy, nie przestrzega panujących w jego otoczeniu norm i zasad. Nie jest to równoznaczne z tym, że po spożyciu alkoholu lub zażyciu narkotyków ludzie stają się od razu agresywni. To, czy człowiek zachowa się agresywnie czy też nie, zależy od jego predyspozycji psychicznej oraz od siły presji społecznej, na jaką jest wystawiony. Drugą co do wielkości przyczyną była choroba psychiczna sprawcy i ofiary, jak również zazdrość, konflikty wynikające ze wspólnego mieszkania, nieporozumienia rodzinne oraz trudna sytuacja zawodowo-finansowa.

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie czy w szkole, ale nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

IV Analiza SWOT

Analizę SWOT przeprowadzono w oparciu o dane na temat mocnych i słabych stron istniejącego na terenie Gminy Łodygowice powiatu żywieckiego, systemu pomocy dla ofiar, świadków i sprawców przemocy w rodzinie, dostępnego zaplecza oraz stosowanych procedur.

W E W N Ę T R Z N E	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ powstanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie ➤ powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie ➤ sformalizowana porozumieniem, efektywna współpraca między podmiotami realizującymi zadania w ramach zespołu interdyscyplinarnego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ brak wypracowanych standardów, określonych procedur monitorowania i interweniowania w sytuacjach ➤ brak skutecznej współpracy między instytucjami odpowiedzialnymi za przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, słaby przepływ informacji, niedopracowane procedur ➤ niedostateczna wiedza przedstawicieli instytucji realizujących zadania z zakresu

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ istnienie na terenie gminy wielu podmiotów dysponujących dużą liczbą pracowników pierwszego kontaktu, stanowiących źródło informacji o faktach przemocy domowej (m.in. pracownicy socjalni, dzielnicowi, kuratorzy, lekarze pierwszego kontaktu, pedagodzy szkolni) ➤ realizacja na terenie powiatu programu edukacyjno-korekcyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie ➤ doskonalenie zawodowe kadr działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie ➤ stosowanie procedury <i>Niebieskiej Karty</i> przez Policję i GOPS ➤ działalność informacyjna instytucji współpracujących w zakresie przeciwdziałania przemocy ➤ dobre kontakty z lokalnymi mediami 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przeciwdziałania przemocy w rodzinie o wzajemnych kompetencjach i zapleczu ➤ problemy mieszkaniowe uniemożliwiające skuteczną izolację sprawców przemocy w rodzinie ➤ funkcjonowanie w społeczeństwie stereotypów na temat zjawiska przemocy domowej ➤ słaba współpraca osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy (zarówno ofiar jak i sprawców) ➤ bierność świadków przemocy w rodzinie ➤ brak Ośrodka Interwencji Kryzysowej i Ośrodka Wsparcia na terenie powiatu ➤ brak całodobowej lokalnej infolinii dla rodzin w sytuacji kryzysowej
ZEWNĘTRZNE	SZANSE	ZAGROŻENIA
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ akceptacja społeczna dla działań podejmowanych na rzecz zapobiegania przemocy w rodzinie ➤ zmiany prawne umożliwiające skuteczniejsze formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą domową ➤ wprowadzenie procedury <i>Niebieskiej Karty</i> ➤ zewnętrzne oferty szkoleniowe dla kadr pomocy społecznej, wymiaru sprawiedliwości, policji, służby zdrowia, placówek oświatowych z zakresu przeciwdziałania i reagowania na zjawisko przemocy ➤ rozszerzenie kręgu realizatorów procedury <i>Niebieska Karta</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ niewystarczająca wiedza interdyscyplinarna nt. zjawiska przemocy i mała świadomość problemu wśród osób i instytucji, które powinny reagować w sytuacji przemocy w rodzinie ➤ niskie nakłady finansowe związane ze zmniejszeniem występowania zjawiska przemocy ➤ rozciągnięte w czasie działania od ujawnienia przemocy do trwałej zmiany w sytuacji ofiary ➤ brak kompleksowej pomocy ofierze w rozwiązywaniu problemu przemocy domowej ➤ brak spójnych procedur dotyczących sprawców przemocy ➤ zakorzenione w społeczeństwie mity, stereotypy na temat przemocy w rodzinie ➤ stereotypy wizerunku osoby doświadczającej przemocy domowej ➤ brak gwarancji poczucia bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy ➤ niski poziom wiedzy społecznej na temat istniejącego zaplecza i możliwości korzystania z pomocy

		<ul style="list-style-type: none"> ➤ słaba kondycja moralna i ekonomiczna rodzin ➤ negatywne wzorce zachowań społecznych.
--	--	---

V Cele programu

Celem głównym programu jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Łodygowice

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych:

1. Rozwój zintegrowanego, interdyscyplinarnego zespołu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, służącego zwiększeniu skuteczności i dostępności pomocy dla rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie.
2. Podnoszenie świadomości i wrażliwości wobec przemocy w rodzinie.
3. Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
4. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
5. Podnoszenie kwalifikacji osób pracujących na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

VI Założenia programu

Realizacja celów programu zakłada:

- uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy
- promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy
- podniesienie poziomu wiedzy dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie stosowania przemocy w rodzinie
- działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy

VII Opis realizacji celów programu:

Cel 1.

Rozwój zintegrowanego, interdyscyplinarnego zespołu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, służącego zwiększeniu skuteczności i dostępności pomocy dla rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie.

Działania

1. Określenie w drodze uchwały trybu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

Podmiot realizujący działanie:

- Rada Gminy

2. Powołanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.

Podmioty realizujące działanie:

- Wójt Gminy
3. Współpraca w ramach zespołu interdyscyplinarnego:
    - pracownicy socjalni,
    - przedstawiciel oświaty,
    - przedstawiciel policji,
    - kurator sądowy,
    - przedstawiciel Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

- przedstawiciel ochrony zdrowia,

Członkowie Zespołu współpracują ze sobą, łącząc wiedzę, umiejętności i doświadczenie, starają się skutecznie reagować na przemoc a także przeciwdziałać jej powstawaniu. Są na terenie swoich instytucji, placówek, organizacji koordynatorami działań wynikających z Programu. W rozwiązywaniu sytuacji indywidualnych przypadków, uczestniczą w posiedzeniach Zespołu i tworzą grupy robocze, wskazując osobę o pożądanym kompetencjach jako przedstawiciela instytucji, placówki bądź służby, której są reprezentantem, oraz jeżeli zaistnieje taka potrzeba powołują w skład grupy roboczej przedstawiciela innych podmiotów, specjalistów w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zespół interdyscyplinarny ma za zadanie:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie w gminie Łodygowice;
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w gminie Łodygowice;
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie, mieszkańców gminy Łodygowice.

Zadania grupy roboczej obejmują:

- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie;
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy zamieszkujących w gminie Łodygowice;
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego odbywają się w zależności od potrzeb jednak nie rzadziej niż raz na trzy miesiące, natomiast prace grup roboczych są prowadzone w zależności od potrzeb zgłaszanych przez Zespół Interdyscyplinarny lub wynikające z problemów występujących w indywidualnych przypadkach.

Uruchomienie pracy Zespołu może nastąpić na :

- prośbę członków rodziny – dorosłych i dzieci;
- na podstawie informacji uzyskanych z instytucji, placówek, służb, organizacji;
- na podstawie informacji uzyskanych od członków społeczności lokalnej.

Cel 2. Podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie.

Działania

1. Edukacja społeczności lokalnej na terenie Gminy Łodygowice poprzez lokalne media, która ma przede wszystkim na celu odkłamanie mitów i stereotypów utrudniających pomaganiu, a także pokazywanie możliwości udzielenia pomocy i pozytywnych przykładów wyjścia z sytuacji przemocy. Drukowanie i rozprowadzanie ulotek, plakatów, zamieszczanie w lokalnej prasie artykułu na temat przemocy w rodzinie.

Podmioty realizujące działanie:

- Urząd Gminy Łodygowice

- Gminny Zespół Interdyscyplinarny
  - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodygowicach
  - Lokalne media
2. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie:
- prowadzenie zajęć wychowawczych oraz zajęć informacyjno-edukacyjnych
  - obalanie mitów na temat przemocy,
  - prowadzenie kampanii zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w telewizji, grach komputerowych,
  - wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania nieagresywne,
  - organizowanie konkurów, np. plastycznych, wśród dzieci i młodzieży w zakresie zapobiegania przemocy.

Podmioty realizujące działanie:

- Urząd Gminy Łodygowice
- szkoły i placówki edukacyjne
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodygowicach
- Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Cel 3. Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Działania:

1. Utworzenie punktu informacyjnego:
- udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej i w specjalistycznych ośrodkach wsparcia,
  - udzielanie informacji na temat przysługujących praw osobom doświadczającym przemocy,
  - udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych,
  - rozpowszechnianie telefonu zaufania „Niebieska Linia”.

Podmiot realizujący działanie:

- Urząd Gminy Łodygowice
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodygowicach
- Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

2. Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy:

- podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”,
- przekazywanie informacji o podejmowanych działaniach Przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego.

Podmioty realizujące działanie:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodygowicach
- Policja
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny

- Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
  - Przedstawiciele oświaty
  - Przedstawiciele ochrony zdrowia
3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Podmioty realizujące działanie:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodygowicach
- Policja
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny

Cel 4. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Działania:

1. Izolowanie sprawców od ofiar.
2. Udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych.
3. Przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc.

Podmioty realizujące działanie:

- Urząd Gminy
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodygowicach
- Policja, Sąd, Prokuratura
- Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Cel 5. Podnoszenie kwalifikacji osób pracujących na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Działanie

1. Podniesienie poziomu wiedzy osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
  - poradnictwo specjalistyczne
  - szkolenie z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Podmioty realizujące działanie:

- Gminny Zespół Interdyscyplinarny
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodygowicach
- Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

VIII Adresaci programu

1. Mieszkańcy gminy Łodygowice
2. Ofiary przemocy
3. Rodzice i opiekunowie krzywdzonych dzieci
4. Rodziny i osoby dotknięte zjawiskiem przemocy
5. Przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami dotkniętymi przemocą (pedagodzy, psychologodzy, nauczyciele, pracownicy socjalni, policjanci, wychowawcy, pracownicy służby zdrowia, duchowni)

IX Realizatorzy programu

Podmioty działające w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie: Urząd Gminy Łodygowice, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodygowicach, Komisariat Policji, Szkoły, Przedszkola, Służba Zdrowia, GKPiRPA.

X Termin realizacji programu

Gminny Program Ochrony Ofiar Przemocy będzie realizowany w latach 2011 do 2015.

XI Przewidywane efekty programu

1. Zintegrowanie działań wobec osób doświadczających przemocy.
2. Zmniejszenie zjawiska występowania przemocy w rodzinie.
3. Wzrost świadomości i wrażliwości na temat zjawiska przemocy.
4. Zmiana postaw społeczeństwa wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
5. Wzrost liczby osób świadczących profesjonalną pomoc i wsparcie ofiarom i sprawcom przemocy.
6. Zwiększenie ilości osób posiadających wiedzę i kompetencje potrzebne do skutecznego działania w zakresie likwidowania zjawiska przemocy w rodzinie.
7. Prowadzenie Punktu Informacji Wsparcia i Pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

XII Sposób monitorowania i sprawozdawczości

Monitorowanie realizacji programu jest zadaniem realizowanym przez powołany Zespół Interdyscyplinarny w oparciu o dane przekazane przez przedstawicieli Zespołu Koordynatorowi w terminie do 31 stycznia następnego roku.

XIII Zasady finansowania Programu

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Łodygowice, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.